

Vaasan Sotaveteraanimuseon Pro Finlandia -näyttely esittelee Suomen tietä itsenäisyyteen

Kansallisarkisto on tuottanut 200-vuotisen toimintansa ja Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi Pro Finlandiaksi nimetyn neljän näyttelyn sarjan, jolla kuvataan maamme kansainvälisten yhteyksien kehittymistä itsenäisyyttä edeltävinä vuosikymmeninä ja -satoina. Kukin sarjan näyttelyistä esittelee tätä kehitystä eri maiden näkökulmasta. Sarjan toinen osa, jossa näkökulma muodostuu yhteyksistä Saksaan, Itävaltaan, Unkariin ja Iso-Britanniaan, on saatu kevään ja kesän ajaksi Vaasan Sotaveteraanimuseoon, missä se on esillä Kansallisarkisto Vaasan ja Sotaveteraanimuseon yhteisnäyttelynä.

Näyttelystä oli jo ennakkotiedote Pohjanmaan Maanpuolustajan numerossa 4-2016. Lisäksi toisaalla tässä lehdessä on Kansallisarkiston pääjohtajan, valtionarkistonhoitaja Jussi Nuortevan näyttelyn avajaisissa Tammisunnuntaina 29.1.2017 pitämä avajaispuhe, missä hän valotti monipuolisesti näyttelyn pääteemoja. Tässä esityksessä tarkastelenkin vain näyttelyn muutamia yksityiskohtia näyttelyn tarjoamaan kuvamateriaaliin tukeutuen.

Ilkka Virtanen

Näyttely koostuu 16 seinäkkeestä, joista kuvassa näyttelyn ”otsikko-seinäke”. Kaikki seinäkkeiden tekstit ovat sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kulttuuriyhteydet (tieteet, taiteet, uskonto) Saksaan olivat vahvat jo keskiajalla. Autonomian aikana useita merkittäviä kulttuurivaikeuttajia tuli Suomeen. Carl Ludvig Engelin kädenjälki näkyy vahvana erityisesti Helsingin empire-keskustassa, mutta myös muualla Suomessa. Vaasassa esimerkiksi on hänen suunnittelemansa Vanhan Vaasan sairaalan päärakennus. Fredrik Pacius loi sävelet kansallisrunoilijamme Johan Ludvig Runebergin Maamme-lauluun, josta tuli kansallislaulumme.

Vuoteen 1918 liittyy erikoinen maamme valtiolliseen johtoon liittyvä episodi. Suomesta päätettiin tehdä kuninkaskunta, kuninkaaksi saatiin Hessenin prinssi Friedrich Karl. Saksan katkera tappio I maailmansodassa johti kuitenkin hankkeen peruuntumiseen. Kuninkaalle ehdittiin jo suunnitella kruunukin, Eric Ehrströmin suunnitelma on päivätty 22.10.1918. Tasan kaksi kuukautta tätä myöhemmin on päivätty Friedrich Karlin kirje, jossa hän ilmoittaa luopuvansa kruunusta. Suunnitelman mukainen kruunu on fyysisestikin olemassa, tosin myöhemmin tehtynä. Se tehtiin aidoista materiaaleista 1990-luvulla Kemin Jalokivigalleriavaarten.

Varsinaisena itsenäistymisen aikana ja vielä pitkälle sen jälkeenkin Saksan vaikutus itsenäisyyden saavuttamiseen ja sen säilyttämiseen toteutui voimakkaimmin jääkäri liikkeen kautta. Sotamuseon kokoelmiin kuuluva Hugo Backmanssonin 1930-luvun maalaus esittää jääkäri liikkeen tuntijoille tuttua tapahtumaa, mutta itse kuva on ollut julkisuudessa varsin vähän esillä.

Ostrobothnialla 20.11.1914 pidetyn jääkäri liikkeen perustavan kokouksen jälkeen päätettiin ryhtyä nopeasti käytännön toimenpiteisiin. Kokouksessa mukana olleet Walter Horn ja Bertel Paulig lähetettiin Tukholmaan tunnustelemaan mahdollisuuksia sotilaskoulutuksen aloittamiseksi Saksassa. Kuvassa kyseiset ylioppilaat käyvät Tukholmassa joulukuussa 1914 neuvotteluja siellä

vaikuttaneen suomalaisaktivisti Herman Gummeruksen kanssa. Pian tapaamisen jälkeen voitiin ryhtyä jääkärien rekrytoimiseen. Horn ja Paulig olivat luonnollisesti ensimmäisiä lähtijöitä.

Iso-Britannian yhteydet Suomeen ilmenivät mm. partioliikkeen, uskonnollisten herätysliikkeiden ja Raamatun levityksen muodossa. Johtavana teollisuusmaalta Iso-Britanniasta saatiin pal-

jon virikkeitä Suomen teolliseen kehittämiseen jopa saarilta Suomeen tulleiden yrittäjien myötä. Yksi esimerkki on Edinburghista v. 1850 Turkuun tullut insinööri William Crichton, joka tuli aluksi höyrykoneita valmistavan yrityksen palvelukseen. Yritys siirtyi pian hänen omistukseensa ja hän ryhtyi myös harjoittamaan telakkateollisuutta. Hänen Crichton-Vulcan -niminen yrityksensä toimi pitkälle yli 1900-luvun puolivälin.

Yksi yrityksen eksoottisimmista tuotteista, sukellus-

vene Vesikko vuodelta 1933, esiintyy kuvassa nykyasussaan Suomenlinnassa osana Sotamuseon kokoelmia.

